

Covid-19'un Ulusal Siyasetlerin Geleceğine Etkisi

KÜRESEL KRİZ ULUSAL SİYASETLERİN GELECEĞİNİ ÖNEMLİ ÖLÇÜDE ETKİLEYECEK. GÜÇLÜ DEVLET KAPASİTESİNİ, ETKİN YÖNETİMİ, MİLLİLEŞME HAMLELERİNİ VE KORUYUCU EKONOMİK SİSTEMİ SAVUNAN SİYASETLERE YÖNELİM ARTACAK. DOLAYISIYLA ULUSAL SİYASETLER DE BU KONULARDA SİYASET ÜRETMEYİ ÖNEMSEYECEKLER. BU DURUM ULUSAL SİYASETLERİN BİRÇOĞUNDA BELİRLEYİCİ OLACAK.

Koronavirüs sonrası dünyanın ne yönde şekilleneceğine dair varsayımlarda, kanaat önderleri ya da "saha filozofları" olarak adlandırılan küresel kamuoyu oluşturucuları, kendi ideolojilerini merkeze alarak bir gelecek tasavvuru ortaya koyuyor. Aslında korona sonrası düzen hakkında söylenenlerin çoğu, bu erken dönemde, söyleyenin kendi arzu ve görüşünü hakikat gibi sunmaktan öteye gitmiyor. Koronavirüs pandemisi öylesine küresel bir kriz ve belirsizlik oluşturdu ki, farklı bakış açılarına ve karşıt görüşlere, en azından şimdilik, kendini doğrulama imkanı sunuyor. Virüsün eski ezberleri bozduğu açıkça görülmekte. Fakat yeni olanın ne olduğuyla ilgili uzun dönemli keşin yargılarda bulunmak hala zor. Mevcut paradigmalardan iflasından

bahsederken aynı zamanda yeni açıklama ve çerçeveleme modellerinin yeterince iş görmediği bir dönemdeyiz. Normların değişim gösterdiği, tedavülde olan ezberlerin bozulduğu hatta komploteorilerinin bile işe yaramadığı inkar edilemez bir gerçek. "Yeni normal" in ne olacağı ile ilgili yargıya varmak için biraz daha beklememiz gerekecek. Tüm bunların yanında, koronavirüs sonrası için "yeni düzen" tasavvurunda ortaya çıkan görüşler, bundan sonrasının anlaşılmasında ipuçları barındırdığı da ayrıca belirtmek gerekir.

Geleceğin Pusulası

Kimileri, kurtuluşun "yeniden icat edilmiş sosyalizmde" olduğunu söyleyerek, serbest piyasa küreselleşmesinin çoktan sınıra dayandığını ve tam devlet egemenliğinde ısrar eden milliyetçi

Nebi Miş

nmis@setav.org

popülizmlerin yıkıcılığının görül-
düğünden bahsediyor. Liberal
düzenlerin krizlere daha yatkın
gibi görünmesine rağmen, virüs-
sün Batı tipi kapitalizme ölümcül
bir darbe indirdiğini söyleyenlerin
sayısı hiç de az değil. Bu çevreler
çare olarak bir çeşit sosyalizmle
çerçevelenen küresel koordinas-
yon ve iş birliğini öneriyorlar. Hat-
ta, ortaya çıkan durumun "gizli
kalmış bir komünizmi uyandırdığı"
safatasını bile süslü cümlelerle
ifade etmekten kaçınıyorlar.

Kimileri de, tam karşıt bir bakış
açısıyla ama benzer bir sonuca
ulaşarak, "liberal dünya düzeninin
ilkelerinin korunarak" küresel iş
birliğine dayanan bir vizyon ve
programla virüsün alt edilebilece-
ğini iddia ediyorlar. Ekonomik ve
siyasal olarak bu krizden ancak
daha fazla küresel dayanışma
ve iş birliği ile çıkılabileceğini
varsayıyorlar. Konjonktürün
ve liberalizm üzerinden düzen
eleştirisini yapanların söylem
üstünlüğünden olsa gerek, liberal
düzen savunucularının sesi
bu süreçte biraz utangaç çıktı.
Henry Kissinger gibi bazı isimler,
sorunun liberalizmden kaynak-
lanmadığını, ama liberal düzenin
ihtiyaç duyduğu reformların
radikal şekilde ileri götürüleme-
mesinin sonucunda krizin altında
kalındığını söylediler. ABD gibi bir
ülkenin bile böyle bir krizin altın-
dan tek başına kalkamadığı dik-
kate alındığında, ihtiyaç duyulan
küresel yönetişimin ancak liberal
düzende olacağına ısrar ettiler.
Hatta kapitalizmin krizlerden
beslendiğini söyleyerek, kendini
yenileyerek devam edeceği görü-
şünü savundular.

Birbiriyle çatışan bu iki yaklaşımın
ortasında yer alan bir açıklama
modeli ise küresel kırılma tahmin
edildiği gibi tamamen
paradigmatik bir dönüşümü içere-
mediği üzerinden üçüncü yolcu
bir yaklaşımı benimsiyor. Korona-
virüs öncesinde dünyanın zaten
bir dönüşümden geçtiği analizini
merkeze koyan bu yaklaşımda,
devam eden bir değişimin yaşan-
makta olduğu ve bu değişimlerin
mevcut düzeni tamamen ters

yüz edecek bir boyuta geçmeye-
ceğini vurguluyorlar. Bu iddianın
sahipleri, zaten neoliberalizmin
yavaş yavaş ölmekte olduğunu,
ulus devletlerin yeniden güçlen-
me eğilimine çoktan girdiğini,
popülist siyasetlerin yükselme
trendinin önceden başladığını
belirterek, tüm bu değişimlere
karşı kendini savunan küresel bir
düzenin varlığından söz ediyorlar.
Yeni olanı ise önceden başlayan
bu değişimlerin salgın krizi ile
birlikte hızlanacak olmasında gö-
rüyorlar. Dolayısıyla bu bakış açı-
sına sahip olanlara göre; ABD ve
Çin rekabeti derinleşerek devam
edecek. Uluslararası kurumların
işlevlerine yönelik sorgulamalar
ve revizyon talepleri genişleyecek.
Devletlerin kurumsal kapasite-
lerini artırmaya dönük çabaları
yoğunlaşarak sürecek. Korumacı
ekonomi programları ve devlet
anlayışları biraz daha sertleşecek.
Çatışmacı uluslararası sistem ise
varlığını sürdürecektir. Bu bağlamda
üçüncü yolu savunanlar için yaşa-
nanlar tarihsel bir kırılmayı ortaya
çıkarmayacaktır.

Bu son birkaç aylık dönemde
yapılan tartışmaların içeriği-
ne bakıldığında, koronavirüs
sonrası düzen için bugünden
ortaya çıkan yorumların birçoğu,
Soğuk Savaş'ın hemen ardından
tedavüle sokulan "tarihin sonu"
ya da "medeniyetler çatışması"
tezine benzer şekilde geleceğe
yönelik yeni bir senaryo içeren ya
da pusula vazifesi işlevi gören bir
mahiyet arz ediyor. Dolayısıyla
geleceğe yönelik aşırı genelleş-
tirilmiş ve radikal dönüşüm ve
değişimi savunan yaklaşımlara
ihtiyatla bakmak gerekiyor.

Belirleyici Dinamikler

Aslında bu yazının esas konusu,
küresel salgın tehdidinin ulusal
siyasetlerin geleceğine nasıl etki
edeceğini tartışmak. Bu konuya
giriş yaparken, şimdiki kadar
post-korona sonrası düzenle ilgili
tartışmaları özetlememin nedeni
ise ulus devletlerin kriz döneminde
gösterdiği yönetim becerileri
üzerinden gelecek senaryolarının

bu konular üzerinden ele alın-
ması.

Bu bağlamda, küreselleşme, ulus
devletler, küresel hegemonya,
liberal ve kapitalist düzenler,
otoriter ve demokratik rejimler,
uluslararası kurumlar gibi konular
üzerinden yürüyen "gelecek
senaryosu" tartışmalarında en
önemli başlıklardan biri, küresel
salgının ulusal siyasetlerin gele-
ceğini nasıl etkileyeceği mesele-
sidir.

Ulusal siyasetlerin geleceği ile
ilgili tartışma kabaca bugüne
kadar iki ana düzlemde yürütüldü.
İlki; salgınla mücadelede rejim
türlerinden hangisinin başarılı ol-
duğu karşılaştırmasıydı. Otoriter
ve şeffaf olmayan yönetimlere
sahip Çin ve İran gibi ülkeler,
başlangıçta yeterli önlemi alma-
dıkları için demokratik ve liberal
yönetimler tarafından suçlanır-
ken, krizin ilerleyen safhasında
ABD, İngiltere, İtalya ve İspanya
gibi ülkeler de salgını hafife alarak
zamanında gereken hazırlığı
yapmadıklarından dolayı benzer
bir süreci yaşadılar. Ama diğer
tarafın Türkiye, Almanya, Güney
Kore gibi demokratik ülkeler krizle
mücadelede başarılı bir süreç
yürüttüler.

İkinci düzlemde; rejim türlerinin
yanında, ülkelerin mevcut hükü-
metlerinin ve siyasi liderlerinin
özelliklerine, yönetimlerin sağ
ve sol siyasal konumlanmalarına,
hükümetlerin popülist eğilimle-
rine ve korumacı ya da milliyetçi
duruşları gibi değişkenlere göre
krize dirençlilikleri karşılaştırıldı.

Bu süreçte, karşılaştırmalı de-
neyimler üzerinden, bir ülkenin
koronavirüse karşı direncini be-
lirleyen dinamiğin ne olduğu anla-
şılmaya çalışıldı. Hem demokratik
hem de otoriter rejimlerin her
ikisinde de başarılı ve başarı-
sız örnekler görülünce, krizle
mücadelede etkili olan faktörün
rejim değil, "devlet kapasitesi",
"iyi yönetim" ve "hükümete
duyulan güven"le ilgili olduğuna
dair görüşler ağırlık kazandı. Yani
güçlü devlet kapasitesine ve

Son birkaç aylık dönemde yapılan tartışmaların içeriğine bakıldığında, koronavirüs sonrası düzen için bugünden ortaya çıkan yorumların birçoğu, Soğuk Savaş'ın hemen ardından tedavüle sokulan "tarihin sonu" ya da "medeniyetler çatışması" tezine benzer şekilde geleceğe yönelik yeni bir senaryo içeren ya da pusula vazifesi işlevi gören bir mahiyet arz ediyor.

Türkiye İçin Tünelin Ucundaki Işık Gözükmüştür

Ülke ve Millet olarak Koronavirüs salgınına karşı yürüttüğümüz mücadelenin somut neticelerini almaya başladığımız bir döneme girdik.

Test sayısında bir milyona doğru gitmemize rağmen yeni hasta ve günlük ölüm sayımız günden güne azalıyor.

İyileşen hasta sayımızın yeni hasta sayısını geçmesi, olumlu yönde önemli bir kırılma olduğunu gösteriyor.

Sadece ülkemizdeki vatandaşlarımızın sağlığını korumakla ve tedavisiyle yetinmedik, dünyanın her yerindeki kardeşlerimize de sahip çıktık.

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinin çaresiz kaldığı pek çok konuda biz, kendimize yeterli olmanın ötesinde dostlarımıza destek verecek bir seviyeye ulaştık.

Türkiye bu sıkıntılı dönem istikbaline daha güvenle ve umutla baktığı bir motivasyonla geride bırakıyor.

Gücünü inancımızdan alan sabrımızla, milli birliğimizle, gelişmiş yerli üretim altyapımızla, örnek dayanışmamızla gösterdiğimiz fedakârlığın neticelerini almaya başlıyoruz.

Kriz sonrası yeniden yapılacak dünyada ülkemizin 2023 hedeflerinin ötesinde bir konuma ulaşabileceğine yürekten inanıyorum.

RECEP TAYYIP ERDOĞAN
TÜRKİYE CUMHURBAŞKANI

55 farklı ülkeye salgınla mücadele amaçlı **malzeme desteği** verdik.

4 milyon vatandaşımıza **22,3 milyar liralık bir kaynak** tahsis edildi.

Yaklaşık 450 bin esnafımıza **8,4 milyar liralık finansman tahsisi** yapıldı.

303 binin üzerinde esnafımız **8,5 milyar liralık paraf kart finansmanından** yararlandı.

120 bin firmamız **108 milyar liraya yakın finansman desteği** aldı.

1 milyon 360 bin çalışanımıza **kısa çalışma ödeneği** ödemeleri yapıldı.

4 milyon 400 bin haneye **1.000'er lira nakdi destek** verildi.

Başvuran ve ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen herkese 1.000'er lira yardım yapacağımız **üçüncü bir destek paketi** de hayata geçiriliyor.

İşten çıkarmalar **3 ay süreyle kısıtlandırılarak** istihdam koruma altına alındı.

Adliyelerde 30 Nisan'da dolan ertelemelerin tarihini **15 Haziran'a kadar uzatıyoruz.**

Çiftçilerimizin kredi geri ödemelerini **faizsiz olarak 6 ay erteliyoruz.**

AR-GE merkezleri ve Teknoparklar'da evden çalışma sürelerini de **27 Mayıs'a kadar uzatıyoruz.**

RTEDoğan

ulusal siyasetlerin birçoğunda belirleyici olacak. Bu durumun sebebi açık: Devletler küresel bir sorun olan pandemi ile mücadeleleyi ulusal çözüm arayışları ile geçirmek zorunda kaldılar. Bundan dolayı, kendi gelecekleri için hangi politik yönelimin ulusal düzeyde fayda getireceği ile ilgili kar-zarar hesabı yapacaklar. Dolayısıyla ulus devletler bu krizin ardından bir süre kendi iç gündemlerine ve ulusal politikalarına odaklanacaklar. Çünkü post-korona döneminde toplumlar, iç meseleleri, dış sorunlardan daha çok önemseyecek.

Kısa dönemli olarak; her ülkenin siyaseti, kriz dönemindeki kendi deneyimine göre daha fazla şekillenecek. Yani iktidarda olan hükümetlerin başarı ya da başarısızlığına göre ülke içinde ne tür siyasetin öne çıkacağı belirlenecek. Örneğin, eğer bir ülkede popülist bir yönetim varsa ve başarısız olmuşsa kriz sonrasında, güven veren liderlik ve siyasetlere yönelim artacak. Mevcut durumda salgınla mücadeleden başarı ile çıkan ve ardından ekonomik krizleri de iyi yöneten siyasetler, diğerleri için model olarak sunulacak.

Uzun dönemli olarak ise, küresel sistemik dönüşümler az ya da çok ulusal siyasetlerin değişimi üzerinde belirleyici olur. Küreselleşmenin seyri, izolasyonun yaygınlaşması, sınırlara duvar çekme eğilimlerinin yükselmesi, çok kültürlülüğün sorgulanması, uluslararası kurumların değer kaybetmesi gibi trendler ve bu konulardaki krizlerin derinleşmesi, iç siyasetlerin yönelimini uzun dönemde etkilemesi kaçınılmazdır.

Küresel tartışmalara iç siyasal düzlemde siyasal partilerin verdiği tepkiler, iktidar ve muhalefetlerin yeni duruma göre siyaset üretmesini gerekli kılacaktır. Bu bağlamda, bazı yönetimler, krizi iç ve dış politika yönelimleri için bir fırsata çevirirken, bazıları da krizin altında kalıp, ilk seçimlerde toplumsal desteğini yitirecektir. **1**

kurumlarına sahip olan, etkin ve deneyimli iktidarların iş başında olduğu ve güçlü kurumları ile iyi yönetişimi sağlayabilen yönetimlerin başarılı olduğu gerçeği ortaya çıktı.

Bu açıdan bakıldığında, koronavirüsün bulaşması ve salgının insanlar ve toplumlar üzerindeki etkisi, farklı ülkelerde benzer şekildeydi. Fakat hükümetlerin aldığı kararlar ve krizi yönetme becerileri, sonuçları farklılaştırdı. Toplumlar kriz sürecinde kendi hükümetlerinin performansını gözlemledi. Kendilerini ve ülkelerini koruyacak ve güven duyacakları yönetimlerin iş başında olmasının ne kadar önemli olduğunun farkına vardı.

Salgından sonra toplumlar, kriz yönetimi konusunda hem dünya siyaseti ve yönetimlerini hem de kendi hükümetlerini ve alternatif muhalefet partilerini karşılaştırma imkanı bulacaklar. Kimin haklı ya da haksız, neyin yanlış ya da doğru olduğunu muhakeme edecekler. Dolayısıyla korona sonrası dönemde krizi iyi yöneten hükümetlerin toplumsal destekleri artarken, başarısız olanlar gözden düşecek.

Tüm bu açılardan bakıldığında küresel krizin, ulusal siyasetlerin geleceğine yönelik etkisini "genel eğilimler" ve "kısa ve uzun dönemli eğilimler" olarak farklı düzeylerde ele alabiliriz. Genel eğilimlerde; güçlü devlet kapasitesini, etkin yönetimi, millileşme hamlelerini ve koruyucu ekonomik sistemi savunan siyasetlere yönelim artacak. Dolayısıyla ulusal siyasetler de bu konularda siyaset üretmeyi önemseyecekler. Bu eğilimler sadece belirli ülkelerde değil,